

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE

(Folyóiratok és hírlapok irodalomtörténeti vonatkozású cikkei.
Munkatársak: *Alszeghy Zsolt, Baros Gyula, Brisits Frigyes,*
Kalmár Anatólia.)

I. Folyóiratok.

A Cél. — 1934. évf. 3–5. sz. Bartha József: *Faiság az irodalomban*
Az idegen szellemű irány előnyösebb anyagi helyzeténél fogva nemzeti irodalmunkat kétségtelenül sorvasztja s az idegen fajiság beütése által megrontja. Eppen ezért a nemzeti irányzat megerősítését minden igyekezettel elő kell mozdítanunk.

Athenaeum. — 1934. évf. 1–3. sz. Halasy-Nagy József *Madách bölcsesége.* Az Ember Tragédiája lényegében kultúránk ama kritikáinak sorába tartozik, mely életünk elintellektualizálása ellen Rousseauval kezdődik, majd Kierkegaarddal és Nietzschevel folytatódik. A megoldás is azon a vonalon van benne, melyet ez a két utóbbi böleselő is ajánl. A tragikus tudat ez: tisztán látása annak, hogy az ember kettős lény, aki a végtelenbe vágyik s a végesben kell élnie. Ma Heidigger és Jaspers úgynevezett egzisztenciális filozófiája próbál-gatja fogalmi síkra vetíteni azt az élményt, melynek Madách költői módon adott kifejezést. Madách műve igazolása annak, hogy mennyire együtt tud élni a magyar lélek a nagy világproblémákkal, sőt sejtelseivel előtte is tud járni a filozófiai tudat megvilágosodásának.

Budapesti Szemle. — 1934. évf. 6. sz. Horánszky Lajos: *A linzi száműzöttek.* Kegyeletes megemlékezés Bacsányi Jánosról, hamvai hazahozatala alkalmából. — Berzeviczy Albert: *Az Akadémia tizenhat évvel a háború után.* Elnöki megnyitó beszéd a M. T. Akadémia 1934. évi ünnepi közgyűlésén. — Rédey Tivadar: *Megemlékezés Takáts Sándorról.* Takáts S. irodalmi jelentőségének tömör megjelölése. — 7. sz. Hegyaljai Kiss Géza: *Kossuth Lajos Macbeth-fordítása.* Adatközlés. (A fordítás az I. felv. 6. jelenetével félbenmaradt.) — 8. sz. Rédey Tivadar: *A színházi kritikus lelkiismerete.* Az olyan írók, akiknek valódi drámai mondanivalójuk akad, a színházi kritikus lelkiismeretének megszólalásában hathatos támogatást nyerhetnek. Eppen ezért kívánatos, hogy a színbíró a közönség ízlésének érdekében rendületlenül állja őrhelyét. — Sik Sándor: *Az Ember Tragédiájáról.* Az Ember Tragédiája drámai magva: küzdelem szívünkkel összeforrott eszmékért nálunknál hatalmasabb erők ellen, előre is bizonyos, vagy legalább előre sejtett bukás ellenére „csak azért is“. Van e ennél a csak azért is bizó, csak azért is harcoló lelkiületnél valami magyarabb? Az egész magyar történelemnek, legalább Mohács óta, nem ez-e a legmélyebb hangja? Az Ember tragédiája monumentális keretben az egész emberiség sorsának mozgatójaként mutatja meg a magyar lélek tragikus heroizmusát s leg-európaibb magyar remekmű, tehát egyszersmind a legmagyarabb is.

Debreceni Szemle. — 1934. évf. 3. sz. Németh Antal: *Vörösmarty:*
A Csongor és Tünde első fele optimista, második fele pesszimista és a megfelelő

párjelenetek egymást kiegészítik, ellensúlyozzák, magyarázzák, megvilágítják. — Tóth Béla: *Gyöngyösi helye költészetünkben*. Gyöngyösi költészete Tinódit követi annyiban, hogy magyar s korabeli tárgyakat választ, de tárgyát a humanista költészet szabályai szerint dolgozza fel. Nyelvművészete pedig mindannak a beteljesülése, amire a humanista költő előre áhítozott. — 5. sz. Varga Károly: *Szabó Dezső ideológiája*. Szabó Dezső minden munkája — regények és politikai röpiratok — tanúsága szerint megváltó szerepet tűzött maga elé. — Ifj. Clauser Mihály: *Stephanus Csorba debrecinus Hungarus*. Adatok a szigetvári hősről, Zrinyi M.-szóló, 1587-ben megjelent De Sigetho c. 14 latin distichon szerzőjéről.

Egyetemes Philologiai Közlöny. — 1934. évf. 1—3. sz. Asztalos Miklós: *A wittenbergi egyetem magyar hallgatóinak nyelvismerete a XVI. században*. (Adatok a magyar kálvinizmus wittenbergi eredetéhez.) Közvetlen és közvetett bizonyítékok alapján bizonyos, hogy a wittenbergi egyetemre kiment, nem nemzetiségi vidékekről való magyarok túlnyomó többsége a német nyelv ismerete nélkül ment ki és tért Németországból vissza. A wittenbergi magyar ifjúság a kálvinizmust és lutheranizmust nem tudja szétválasztani maga előtt, ami a reformáció németnyelvű irodalmának teljes nemismeréséből következik. — Király Ilona: *A Toldi-monda és a francia hősnékek*. Az eddigi kutatások bebizonyították, hogy Toldi-mondánkra hatottak a francia hősnékek; Toldi Miklós alakja hasonlít a francia epikus hősközhöz. Kopasz Károly Fülöpjének elég nagy szerep juthatott az általános hatásból. E feltevést igazolják a két monda hasonlóságai és a májkapás egyező, egyedül itt előforduló motívuma.

Erdélyi Helikon. — 1934. évf. 5. sz. Bánffy Miklós: *Az Ember tragédiája a színpadon* (III.). A szerző elképzelése szerinti színpadi előadásterv ismertetése. — Berczeli A. Károly, Székely Ilona: *Janus Pannonius verseiből*. Fordítás-szemelvények. — Szerb Antal: *Szenczi Molnár Albert* (1574—1634). Élete szimbolikus értelmű tanúságtétel egy emberföltötti szándék mellett. — Komlósi Aladár: *Két új magyar irodalomtörténet*. Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete hetedik kötetének és Farkas Gyula A magyar irodalom története c. munkájának bíráló ismertetése.

Erdélyi Múzeum. — 1934. évf. 1—6. sz. Kelemen Lajos: *Ferenczi Miklós* (1886—1933). Nekrológ. — Kántor Lajos: *Erdély a világháborút követő román irodalomban*. Az Erdélyért folyt küzdelmek leírásában, különösen némely ó-királyságbeli írónál, ahol kimondottan magyarokról van szó, nagyon kevés kivételtől eltekintve, a magyarokat komoly erőt jelentő ellenfélnek tekintik, akiken győzelmet aratni nagy dicsőségszámba megy, s akiknek hősiez küzdelme az írók néha szinte magával ragadja. — Jancsó Elemér: *Az irodalomtörténetírás legújabb irányai*. Az összehasonlító, szellemtörténeti, tájegységek szerinti és társadalomtudományi vizsgálati módszerek rövid ismertetése, utalással az egyes irányok magyar kísérleteire. „A közeljövőben bizonyára meg fog születni az a magyar irodalomtörténet, amelyik egyrészt tisztázni fogja a magyar irodalom szellemtörténeti viszonyát az európai irodalmakhoz, másrészt meg fogja világítani annak alig-alig ismert társadalmi vonatkozásait. És végül még jobban tisztázódni fog a korszakalkotó irodalmi művek esztétikai értéke is.” — Baráth Béla: *A Batthyány Ignác-féle akadémiai tervezetek*. A gróf

Batthyány Ignác, egykori gyulafehérvári püspöktől a XVIII. sz. végén elgondolt Egyházi Akadémia munkatervének ismertetése és latinnyelvű szabályzatának a Logos Societatis Litterariae Assiduorum-nak közlése.

Idegenforgalmi Tudósító. — 1934. évf. 9. sz. *Molnár Ferenc Liliom* c. darabjának beszélőfilm-változatát ápr. 27-től kezdve három párizsi nagy mozi játssza. — Hunyadi Sándor Feketszárú cseresznye c. színművét „Segrare“ (Gyöző) címen, svéd fordításban mutatta be Götcborgban a Lorensberg-színház. — 10. sz. *Magyar regények Itáliában.* Földi Mihálynak Kádár Anna lelke c. műve, mely néhány hónappal ezelőtt jelent meg a Baldini és Cassoldi vállalat kiadásában, Mario Brelich dell’Asta fordításában, most került második kiadásban az olasz közönség elé. Ugyanekkor jelent meg olaszul Földi másik műve, az Isten országa felé. A Földi-regényciklus első kötete „L’Angelo dell’Inferno“ (A pokol angyala) címen jelent meg. A Corriera della Sera egészhasábos kritikát közöl a könyvről F. Villani-Dionisi tollából. — *Madáchról Párizsban.* Hankiss János debreceni egyetemi tanár a párizsi egyetemen Madáchról és „Az ember tragédiájá“ról előadást tartott s vetített képekben Zichy Mihály idetartozó illusztrációit is bemutatta. Hankiss János előadását Villet professzor meghívására Besançonban megismételte. — 13. sz. *Az Ember Tragédiája* filmesítésére készülnek Londonban. A szcenárium előkészítésére Meller Simon ismert magyar műkritikus kapott megbízást. — Lakatos László és Fodor László *Helyet az ifjúságnak* c. bohózata „Höruck!“ címen kerül színre a prágai Deutsches Theaterben. — Molnár Ferenc „A Pál-utcai fiúk“ c. regényéből film készült s ezt előadták New-Yorkban, a Roxy-színházban.

Irodalomtörténeti Közlemények. — 1934. évf. 2. sz. Elek Oszkár: *A Karthausi és forrásai.* (II., bef. közl.). A Karthausi két főforrása Krudenerné Valerie-je és Guttinguer Arthur-ja. Eötvös lelkébe fogadja az érzelmes regények reflexiók divatját is, de gondolatait üde változatossággal és megkapó érzelmi mélységgel hinti szét. — Romhányi Gyula: *Dóczi Lajos drámái* (I.). Dóczi: Az utolsó próféta és a Csók c. színdarabjainak méltatása. — Viszota Gyula: *Egykorú iratok Széchenyi elméllapotáról és haláláról* (II.). Görgen dr. Széchenyi betegségére vonatkozó német följegyzéseinek közlése. — Perényi József: *Szemere Miklós irodalmi hagyatékából* (II.). Levelek Arany Jánoshoz, Lévy Józsefhez (1863. VIII. 11.), Chyzer Kornélhoz (1867. II. 9.), Erdélyi Jánoshoz, Darnay Vilmoshoz. — Lugosi Döme: *Az első magyar Játékszíni Társaság játérendje 1790—1802.* Adatközlés: „A magyar színpad, bár nagy erőfeszítéssel, de mégis arra törekedett, hogy műsorát lehetőleg függetlenítse a hazai német játérendtől. Ez a törekvés inkább ösztönös, mint tervszerű volt, „hiszen a nyíltan bevallott tervet minden esetre meggátolták volna a német színigazgatók és a német színészetet pártoló Helytartó Tanács urai.“ — Gálos Rezső: *Czuczor Gergely levelei Jedlik Anyoshoz.* Levelek 1849 febr., márc., dec. havából. — Valjavec Frigyes: *Magyar trók levelei gróf Széchenyi Ferenchez* (I.). Báróczi Sándor. Révai Miklós, Pálóczi Horváth Adám leveleinek közlése. — Hegyaljai Kiss Géza: *Tompa Mihály levelei Bajzához és Fáyhoz.* Adatközlés. — Vértés O. András: *Ismeretlen középkori magyar verssorok.* Szövegrészletek az Apor- és a Winkler-kódexekből. — Gálos Rezső: *Adat Koháry István életrajzához.* Az egyetem anyakönyvi bejegyzése szerint Koháry 1660-ban került Nagyszombatba. — Gálos Magda: *Batsányi János kiadatlan költeménye.* Adatközlés. — Könyv-

ismertetések. — Kozocsa Sándor: *Irodalomtörténeti repetórium*. Az 1933. év irodalomtörténeti munkássága (II.).

Katolikus Szemle. — 1934. évf. 6. sz. Eckhardt Sándor: *A Három Nemzedék és a hiányzó negyedik*. Szekfű Gyula Három Nemzedék c. ismert művének tanulmány szerű bemutatása. Szekfű Gyula lelke politikamentes, célkitűzéseit sohasem egyéni érvényesülési szempontok, hanem tudományos és erkölcsi értelemben vett etikai szükségletek határozzák meg. — Juhász Márton: *Három költő a kereszt előtt*. Nálunk Kiss József, Ady Endre és Sik Sándor alkotják azt a költői hármast, amely talán az egész magyar irodalomban legkifejezőbb.

Literatura. — 1934. évf. május 15. Hatvany Lajos: *Ady, Bródy és a Nyugat*. „... elsőrangú kortársi kötelesség, hogy a Nyugat terejé helyes irányba a jóhiszeműek és rosszhiszeműek által félrevezetett Ady-kultuszt.”

Magyar Kálvinizmus. — 1934. évf. 3—4. sz. Budai Gergely: Pintér Jonó *Magyar Irodalomtörténete* három első kötetének bíráló ismertetése. „Tartalmitag érdekesítő gazdagsága kötetről-kötetre fokozódást mutat. Stílusát tekintve ... a legtisztább és példászerű magyar tudományos stílus ez, valami egészen világosan ragyogó, tisztalevegőjű magyar stílus.” — Ravasz László: *Szenczi Molnár Albert*. „Az eleve elrendelésből jött, a dicsőségben túnt el, de hogy közöttünk járt: zeng a lelkünk, zeng az Idő tőle.”

Magyar Középkola. — 1934. évf. 5—6. sz. Agárdi László: *Magyar irodalomtörténet*. (Pintér Jenő munkájáról.) Ez a mű a magyar lélek, az alkotó szellem, a művészi teremtés, az értékes munkálkodás soha nem sejtett gazdagságának tárháza; megörökítője a multnak, biztatás a jelenben és ígéret a jövőre. A magyar íróknak magyar alkotótól emelt panteonja.

Magyar Nyelv. — 1934. évf. 5—6. sz. Horváth Cyrill: *Hogyan szólának?* Akik azt mondják, hogy a Königsbergi Töredék nem vers, nem tudnak mit kezdeni a szöveg letagadhatatlan verses sajátosságaival. — Kovalovszky Miklós: *Az irodalmi névadás* (I.). Az írói névadás tudatosságának problémájában két kérdést kell megkülönböztetnünk: 1. mennyire tulajdonítanak fontosságot az írók a nevek megválasztásának; 2. milyen megfontolások vagy ösztönös, félig tudatalatti indítékok vezetik az írókat hősének elnevezésében. — Timár Kálmán: *A Nagyszombati-kódex*. Az elnevezésre vonatkozó adatközlés. — Fára József: *Zrínyi Miklós, a költő levelei Zala vármegyéhez*. (3 levél.) Adatközlés.

Magyar Nyelvőr. — 1934. évf. 3—4. sz. Balassa József: *Vikár Béla hetvenöt éves*. Meleghangú, alkalmi megemlékezés. — Prohászka János: *Móra Ferenc nyelvéhez*. Adatközlés. — Zsoldos Jenő: *Mikes-tallózás 1821-ből*. Érdekes adatok Mikes Kelemen leveleinek nyelvi és stílusmódosító hatásáról az irodalomalatti kultúrélet területén. — Oravecz Ödön: *Az „erény-rény” szó történetéhez*. Kiegészítő adatközlés. •

Magyar Szemle. — 1934. évf. 6. sz. (június). Keresztúry Dezső: *Kelet és Nyugat között*. Létének alaprégei felé tapogatózik újra a magyarság öntudata, azok felé a források felé, melyeknek segítségével talán újra feltisztíthatja történelmi sodrának vizeit, melyek az utolsó félszázad nagy áradásában szétterülve idegen elemekkel túlon túl elvegyültek s nem egy helyen lápokba poshadtak. — 7. sz. (július). Bisztray Gyula: *Felvidéki irodalmi élet*. A Fel-

vidék szellemi megmozdulásainak elsősorban társadalmi jellege van. Ez az irodalom a szó legnemesebb értelmében: aktivista. Az irodalmi termés minősége nincs mindig arányban a mozgalmas, sűrű és hangos szervezkedésekkel. Jellemző, hogy a felvidéki íróknak nincs humoruk, csak keserű, dacos, olykor cinikus elszántságuk. Egy tragikusorsú fiatal nemzedék heroikus küzdelmét kell méltányolnia annak, aki a mai Felvidék magyar irodalmát és fiatal írógenerációjának munkásságát értékeli. — 8. sz. (aug.). Bisztray Gyula: *Négy új irodalomtörténet*. Babits Mihály az európai irodalom története, továbbá Pintér Jenő hétékötetes, tudományos célokat szolgáló, Farkas Gyula népszerűsítő, egykötetes és Szerb Antal „felnötteknek“ szánt, kétkötetes magyar irodalomtörténetének bíráló ismertetése. — Fábán István: *A romantikus regénystílus halála*. Az új regény legelterjedtebb válfajai: 1. a kaland- és detektívregény; 2. a riportregény (pl. Török Sándor: *Idegen város*); 3. a pamfletregény (nálunk legtehetségesebb képviselője Szabó Dezső.) — Reményi József: *Amerikai magyar szellemi élet*. Mindinkább nő azoknak az Amerikában született magyar származású ifjaknak száma, akik szinte atavisztikus érzéssel érdeklődnek a magyar múlt iránt. Mennél különb a magyar szellemi élet itthon, annál valószínűbb, hogy az Amerikában született művelt magyarok érdeklődni fognak iránta.

Mult És Jövő. — 1934. évf. 4. sz. Peterdi Andor: *Jókai Mór a zsidókról és egy mai história*. Jókai zsidóvonatkozású visszaemlékezésének közlése a Fővárosi Lapok 1869. évf.-ből. — Fürst Ilona: *Dóczi Lajos báró zsidósága eddigi ismeretlen leveleiben*. Adatközlés a Kónyi Manóhoz írt levelek alapján. Családi hagyomány szerint az író élete vége felé vissza akart térni a zsidó hitre és állítólag héber bibliával a kezében halt meg.

Napkelet. — 1934. évf. 7. sz. Szinnyei Ferenc: *Batsányi János*. Irodalmunk megújodási korának egyik legértékesebb esztétikusa és lírai költője volt, s ha szerencsétlen természetű és körülményei nem törik derekban írói működését, feltétlenül még jelentékenyebb úttörő bajnoka lett volna a modern magyar kultúrának. — Hankiss János: *Irodalom és mitológia*. Érdekes kísérletek mutatják, hogy a ma már látszólag csak ornamentikául használt görög-római mitológia sem egészen élettelen. Nincs messze az idő, amikor az irodalom képanyagát a hozzá tapadó hit és a mögötte rejlő primitív mitológia értéke szerint meg lehet vizsgálni. — 8. sz. Thurzó Gábor: *Janus Pannonius (1434—1934)*. Megemlékezés a Mátyás-korabeli jeles humanista költőről, születése ötszázadik évfordulóján. Janus Pannonius latin verseinek ihletindítója az olaszországi humanista élet volt. Magyarságának valódi lényegére akkor ismert, amikor nagybátyja, Vitéz János visszahívta Magyarországra. Versbeszede a magyar történetet s az akkori magyar hazafiság eszményeit dicsőíti Hunyadiban és Mátyás királyban. Nála jelenik meg legkorábban az a felfogás, hogy Magyarország a nyugat védőbástyája. Hazakerülve, kezd befelé fordulni: legmélyebb korszaka következik ekkor. Megtalálja a hangot a Boldogasszonyhoz, a magyar szentekhez, szíve mélyéből beszél Istenhez. Legszebb ily versei egyike az anyja halálára írt; ennek befejező részében imát kér elhalt anyjától az ő földön maradt lelkéért.

Néptanítók Lapja. — 1934. 8. sz. Dénes Szilárd: *Arany János kisújszállási tantóskodásának századik évfordulója*. Alkalmi megemlékezés.

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. — 1934. évf. 8. sz. Várdai Béla: *Pintér Jenő irodalomtörténetírása*. Hosszabb tanulmány-szerű méltatás. Pintér Jenő irodalomtörténetírásának önmagában való becsén kívül még egy nagyszerű, egyetlen értéke van: beláthatatlan időkre nélkülözhetetlen segédeszköze, alapfeltétele irodalomtörténetünk színvonalas továbbfejlődésének. Az évek jártával remélhetőleg rákerül még koronázatául egy kötet: a XX. század magyar irodalmáról.

Pannonhalmi Szenle. — 1934. évf. 2. sz. Bánhegyi Jób: *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete*. „Pintér Jenő klasszikus műve nemcsak betetőzése több emberöltő irodalomtudományi kutató munkájának, hanem kiindulópontja és hatalmas ösztönzője minden további vizsgálódásnak.“

Pásztortűz. — 1934. évf. 7. sz. Jancsó Elemér: *A nagy mű*. Az utolsó évtized magyar tudományos életének két legkiemelkedőbb eseménye Szekfű—Hóman Magyar történelme és Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete. Mindkettő korszakalkotó a maga nemében és évtizedek lankadatlan tudományos munkájának összefoglalója, záróköve. — 9. sz. Ligeti Ernő: *Elsüllyedt világ* (IV.). Erdélyi vonatkozású, irodalomtörténeti tárgyú visszaemlékezések.

Protestáns Szemle. — 1934. évf. 6. sz. Révész Imre: *Méliusz Péter*. Méliusz nem lehet csupán Debrecen számára lefoglalni és még kevésbé lehet egy felekezeti egyház számára. A predesztináció magyarja szívében hordozta az egész magyar sorsot és nemzetet s a minden megoszlásban is oszthatatlan kereszténység legközösebb szent ügyét. — Zoványi Jenő: *Mettől meddig volt Károlyi Gáspár tályai pap és meddig gönci?* Adatközlés.

Századok. — 1934. évf. 4—6. sz. M. Császár Edit: *Újabb színésztörténeti irodalmunk*. Az ide tartozó anyag — becses észrevételekben gazdag — kritikai áttekintése. Fontos megállapítása, hogy a színésztörténeti kutatás elmélyítése mellett szükséges lenne körének bővítése is. Az eddigi feldolgozásokra (főképp az 1927—1934 közti évekről van szó) jellemző, hogy a felvilágosodás előtti korról nem foglalkoznak... Holott az iskoladrámák nemcsak azért állanak közel a magyar színésztörténethez, mert úttörő színészeink közül néhányan ilyen iskolai előadásokból merítették első színi tapasztalataikat (pl. Kelemen), hanem azért is, mert a német színészet megjelenése előtt már hosszú generációk ismerték nálunk a színházat az ő révükön. — Heilig Konrád: *A középletin filológia feladatai Magyarországon*. A szerző a középletin filológiának, mint önálló tudományágnak művelését ajánlja kutatóink figyelmébe. Fontosságát bizonyítja a középkori irodalomtörténettel való szerves összefüggése. Felsorolja azokat a műveket is, amelyek elsősorban tarthatnak igényt arra, hogy egy magyar-latin olvasókönyvbe felvétessenek. Megemlíti, hogy a középkor az új versformáknak oly bőségét termelte ki, aminőről a kizárólag klasszikus latin-ságú iskoláknak sejtelme sem lehet. Végül javasolja a Pray-kódex teljes szövegének betűhív, de magyaros kiadását.

Tanu. — 1934. évf. június. Németh László: *Ady Endre*. Ha a régiséget nem évszámokkal, hanem az eredet gyökereivel mérjük, Ady a legrégebb magyar költő; verseinek a gondolati és formai szerkezetéből egy Európa-alatti magyar lélek szól.

Theologiai Szemle. — 1934. évf. IX. 5—6. és X. 1—3. sz. *A magyar református teológiai irodalom helyzetképe és legközelebbi teendői.* Tanulmány-szerű javaslatok a következő csoportosításban: 1. Vasady Béla: Az általános vallástudomány (vallástörténet, valláslélektan, vallásbölcselet); 2. Pongrácz József: A bibliai tudományok; 3. Tavasz Sándor: A magyar református rendszeres teológia; 4. Révész Imre: Egyháztörténelem.

Ungarische Jahrbücher. — 1934. évf. 1—2. sz. [Bleyer Jakab-omlékfüzet.] Th. Thienemann: *Jakob Bleyer als Germanist.* Bleyer Jakab irodalmi munkásságának méltatása. — Jolantha v. Pukánszky-Kádár: *Goethes Faust auf der ungarischen Bühne* (Goethe Faustja a magyar színpadon). — Josef Trossler: *Die Anfänge der ungarischen Geschichtsprosa.* Tanulmány Székely István Világkrónikája és a reformációkorabeli német történetírás viszonyáról, továbbá Heltai Gáspár Magyar Krónikája forrásairól.

Vasárnap. (Árad). — 1934. év. Reményi József: *Irodalmi kultúra.* Az irodalmi kultúra csak abban az esetben válik erénnyé, azaz kívánatossá a társadalmi érintkezésben, ha a kollektív felfogás megszégyenítővé minősíti az irodalmi kultúra hiányát.

Vasi Szemle. — 1934. évf. 3. sz. Sz. Csorba Tibor: A „*Kék Dunántúl Irodalomtörténete*“ élé. A cikk szerint a dunántúli lelkiséget az eddigi összefoglaló műveknél határozottabban szemléltetné egy különleges szempontú, csupán a dunántúli szellemi termést (főkép a szépirodalmat) ismertető irodalomtörténet. E mű a mai állapot bemutatása után térne át ugyanazon tájegység irodalmi multjának ismertetésére. A munka kiegészítője lenne az állítólag „hamarosan elkészülő“ Kék Dunántúl Költőinek Antológiája.

Ethnographia—Népelet. — 1934. évf. 1—2. sz. Besze-Nagy János: *A Szent László fűvéről szóló monda a népmesei kutatás megvilágításában.* A Szent László fűvéről szóló monda, a László-legendák legnagyobb részéhez hasonlóan, a nemzetközi folklórenak magyar népi szellem által hazai viszonyainkhoz alkalmazott, a Carlina-mondával együtt, ugyanazon töről hajtott gyönyörű középkori költői terméke, melyben a sors súlyos megpróbáltatásaival állandóan küzdő magyar népnek az isteni segítséget biztosítani tudó, jámbor nagy királyra iránt érzett szilárd bizalma talált kifejezésre. — Beke Ödön: *Arany János néprajzi forrásaihoz.* Utalás a néphit idetartozó vonatkozásaira a Toldi IV. ének híres szarvashasonlatával, továbbá A gyermek és a szivárvány c. költeménnyel kapcsolatban.

II. Hírlapok.

Budapesti Hírlap. — 1934. évf. jún. 10. Szolár Ferenc: *Gyóni Géza műzsái.* A költő ifjúkori szerelmeinek rövid, filmszerű bemutatása. — (N. N.): *A temető költészete.* Károly Pál ilycímű érdekes, új könyvének ismertetése idézetekkel.

Debreceni Független Újság. — 1934. évf. 129. sz. Kardos Albert: *Emlékezés Tóth Árpádról.* Tóth Árpád, a költő, 1901—4-ig tanítványa volt a szerzőnek a debreceni reáliskola V—VIII. osztályában. A költő jól tanult diákkorában és tevékeny részt vett az önképzőkör működésében is. A tanár és tanít-

vány meghitt viszonyát Tóth Árpádnak az iskolától való megválása sem szüntette meg. — U. o.: Napihírszerű tudósítás arról, hogy a Tóth Árpád-emlékművet 1934 június 10-én avatta fel a debreceni Ady-társaság.

Híradó (Pozsony). — 1934. évf. ápr. 29. Kőhegyi József: *Pázmány Péter strja a pozsonyi dómban*. Érdekes adatok arról, hogy mily állapotban találták Pázmány Péter földi maradványait 1859-ben és 1878-ban a sírfelbontás alkalmával.

Magyar Hírlap. — 1934. évf. IV. 22. Móra Ferenc: *Tömörkény* (IV.). Hosszabb, tanulmányzerű megemlékezés Tömörkény Istvánról, a jeles szépirodalmi íróról és szegedi múzeumigazgatóról. — VI. 10. *Móra Ferenc hátrahagyott írásai*. A „Jókai szegedi látogatásai“ c. cikk újraközlése.

Magyarság. — 1934. évf. 113. sz. — Hegedüs Ádám: *Egy 48-as honvéd fia poszthumusz fordításában Petőfi húsz verse jelent meg angolul*. Blumberg Henrik és Gusztáv: *Próza és vers c.* (London, 1934. Williamsand Norgate-kiadás) újabban megjelent kötetének ismertetése. Nyolc sornyi idézet a Falu végén kurta kocsmá angol szövegéből.

Pesti Hírlap. — 1934. évf. VI. 3. Siklóssy László: *Amadé László. Győr város ünnepeltje*. A Kisfaludy Irodalmi Kör emléktáblával jelölte meg a költő Amadé Antal báró és fia, Amadé László báró egykorú győri házát.

Pesti Hírlap Vasárnapja. — 1934. évf. VII. 1. Tamás Ernő: *Ötven éve porlad Táncsics Mihály, a „rab író“*. Alkalmi, tárcaszerű megemlékezés.

Pesti Napló. — 1934. évf. IV. 22. Pásztor Árpád: *Madách Imre falujában*. A közelmúltban Alsósztrégován szerzett, Madách Imrére és családi körülményeire vonatkozó adatok. — IV. 29. U. o.: *Húzd, ki tudja meddig húzhatod*. Vörösmarty-emlékek és ereklyék Kápolnásnyék környékén. — V. 20. Pásztor Árpád: *Jókai Mór városában*. A Jókai-kultusz helyzetképe az elcsatolt Komáromban. — V. 27. Pásztor Árpád: *„A tölgyek alatt“ Arany Jánossal*. Az Arany-kultusz nyomai az elcsatolt Nagyszalontán. — VI. 3. Bródy Lili: *Látogatás Szendrey Júlia leányánál*. A budai hegyekben, a Tündér-utcában van néhai Horváth Árpád villája. Itt él Szendrey Júlia leánya, özvegy Machek Gusztávné (alezredes özvegye) és leánya, férjezett Mambrini Béláné (alezredesné) családjával. — VI. 10. Mohácsi Jonó: *Madách második unokája*. Egy alsósztrégovai látogatás emlékei.

Szarvasi Közlöny. — 1934. évf. 25. sz. Szolár Ferenc: *Gyóni Géza*. Megemlékezés a világháború magyar költőjéről, születése 50-ik évfordulóján. — Horváth Dezső: *Emlékbeszéd a szarvasi Gyóni-emléktábla előtt*. — Kemény Gábor: *Magyar költő sorsa Gyóni Géza élete tükrében*. Alkalmi tárcsa. — Orosz Iván: *Gyóni Géza visszajött*. A költő születése 50-ik évfordulójára írt vers.

Szepesi Híradó. — 1934. 16. sz. — Lám Frigyes: *Krudy Gyula és a Szepesség*. Krudy Tizenhat város tizenhat leánya c. szepességi vonatkozású, történelmi tárgyú, újabban megjelent poszthumusz regényének nincs hiteles történelmi alapja. — 17. sz. Kardeván Károly: *Pintér Jenő nagy magyar irodalomtörténete*. Tárcaszerű bíráló ismertetés. — Lám Frigyes: *Krudy Gyula és a Szepesség*. A Szepesség Krudy Gyula lelkében a romantika országa. — 25. sz.

Nyíresi-Tichy Kálmán: *Pákh-relikviák a rozsnányói városi múzeumban*. Adatközlés.

Újság. — 1934. évf. ápr. 29. Benkő Jenő: *Mikor született Kőrösi Csoma Sándor?* Az eddig ismert adat (1784 április 4.) Kőrösi Cs. S. megkeresztelésére vonatkozik; az egykorú szokásokból következtetve valószínű, hogy a születés ideje: 1784 márc. 28. — V. 29. *Vajda János emléktáblájának leleplezése Vácon*. Napihírszerű tudósítás a Vajda János-Társaság ünnepi vándorgyűléséről.

Vasárnapi Újság (A Budapesti Hírlap melléklete). — 1934. évf. VI. 3. Huttkay Lipót: *Amikor Petőfi az egri kispapok vendége volt*. Petőfi 1844 február 18., 19. és 20-án volt az egri kispapok vendége. — VIII. 12. Cs. Z.: *Pillanatfelvételek Riedl Frigyesről*. (Képpel.) Adomaszerű esetek a néhai jeles tudós életéből. — VIII. 19. Hegyaljai Kiss Géza: *Tompa Mihály huszonöt botot ígér Jókainak*. Adatközlés. [Tompa három levele Jókainak: 1861—68-ból és kettő Gyulai Pálhoz 1888-ból.]